

RARA SVENSK-AMERIKANSKA TRYCK- ALSTER I HELSINGFORS UNIVERSITETS- BIBLIOTEK

Af

RAGNAR DAHLBERG, Helsingfors

I UNIVERSITETSBIBLIOTEKET I HELSINGFORS finnas några sällsynta amerikanska tryckalster. Dr G. Schauman har tidigare redogjort för en därstädes befintlig volym med flere äldre Amerika-tryck¹. I samma bibliotek har jag nyligen funnit en volym i liten oktav, hvilken jämte annat äfven innehåller fem amerikanska småskrifter från förra hälften af 1700-talet. Denna volym har, i likhet med den af Schauman omtalade, tillhört Pehr Kalm, som hopbragt de där ingående amerikanska trycken under sin vistelse i Amerika. Senare blef H. G. Porthan ägare till volymen, och med hans boksamling tillföll den akademiebiblioteket i Åbo. Volymen undgick förstörelsen vid den stora branden 1827. Bibliotekarien Pippings förteckning öfver det, som elden skonat af akademiebibliotekets samlingar, upptager endast den första skriften i volymen, Rhyzelii *Monasteriologia*, något som bidragit till att de amerikanska tryckalstrens existens först nu uppmärksammas.

De fem amerikanska småskrifterna, som tillsammans bilda en knapp fjärdedel af den lilla oktavvolymen, äro nästan alla af intresse för svensk bibliografi och hädforsknig. Två af dem äro svenska, och två utgöras af till engelskan af svenskar verkställda öfversättningar.

Det första af de svenska tryckalstren har följande titel: *Twenne andelige Wisor, foer egen Andacht Sammansatte, Och nu Till maangens, thet jag hoppas, Gudachtigheets upmuntring, till en liten Nyaars-gaafwa, Paa thet aahret efter waar Fraelsares Foedelse. 1701. Minom aelskeligom aahoerom af Wicacos foersambling meddelte, ... Tryckt i Philadelphia af Reinier Jansen.* (Se pl. 5.) Den andra svenska skriften *Naogra andeliga Wisor* saknar tryckort och tryckår, men Kalm har i en innehållsförteckning på försättsbladet uppgifvit, att skriften är tryckt i Philadelphia omkring år 1700. Det är troligt, att Reinier Jansen, den andra i ordningen bland Philadelphias boktryckare, äfven tryckt denna. Enligt Hildeburns bibliografi öfver ameri-

¹ *Kulturhistoriska och andra uppsatser* (Hfors 1912), s. 41—46.